

geschoten werd door een luitenant van een der tot de Lichte Divisie behorende regimenten wielrijders, en dat een dag tevoren, de 13de, te Durgerdam een oudere broer van mr. M. M. Rost van Tonningen, kapitein-ter-zee N. A. Rost van Tonningen, een militair van volstrekte integriteit, commandant maritieme middelen Amsterdam, levensgevaarlijk gewond werd door een kapitein der mariniers die in een soort vervolgingswaan zin meende dat Vijfde Colonnisten tegen hem samenspanden; twee burgers werden dodelijk door hem getroffen.

Mr. M. M. Rost van Tonningen zelf bevond zich toen als lid van de groep der een-en-twintig die op 3 en 4 mei gearresteerd waren, in Zijpe op Schouwen-Duiveland. De groep had het interneringsdepot te Ooltgensplaat op Overflakkee verlaten; de commandant van het depot had machtiging gekregen, de een-en-twintig buiten het bereik der Duitsers te brengen. Van Zijpe zouden zij doorgaan naar het centrale interneringskamp voor de Zeeuwse Vijfde Colonnisten te Ellewoutsdijk op Zuid-Beveland.¹ Dat zou hun volgende verblijfplaats in gevangenschap worden – niet hun laatste.

★

Is het nog nodig, aan deze beschrijving een beoordeling toe te voegen? De qualificatie van de Amsterdamse procureur-generaal haalden wij al aan: 'mensonwaardig'. Het is duidelijk dat de apparaten van justitie en politie vooral in Utrecht en Noord- en Zuid-Holland onvoldoende voorbereidingen getroffen hadden (men denke aan de staat van verwaarlozing waarin zich de als interneringsdepot aangewezen rijkswerkinrichting te Hoorn op 10 mei bevond) om de paar duizend personen die men als staatsgevaarlijken wilde opsluiten, onder te brengen op een wijze die met de tradities van het Nederlandse gevangeniswezen strookte. Toen de duizenden tienduizenden werden, moesten wel wantoestanden ontstaan. Zij hebben zich voorgedaan; wij hebben ze beschreven.

De beoordeling van procureur-generaal van Thiel handhavend, zouden wij niettemin willen wijzen op factoren die men als 'verzachtende omstandigheden' zou kunnen aanmerken. Ook in een normale situatie zou het niet eenvoudig geweest zijn, voor zoveel te interneren personen onmiddellijk redelijk onderdak te organiseren en redelijke hoeveelheden voedsel bijeen te brengen. De situatie was evenwel het tegendeel van normaal. Het land was

¹ Nierstrasz: *Zuidfront Vesting Holland*, p. 262.